

Doc. PhDr. Jiří Štikar, CSc. osmdesátiletý

Dne 17. března letošního roku se dožil významného životního jubilea přední československý a český psycholog Jiří Štikar. Rodilý Pražan začal po ukončení středoškolského vzdělání studovat psychologii na Katedře psychologie Filozofické fakulty UK v Praze.

Jeho prvním nástupním pracovištěm po absolutoriu oboru v roce 1957 byl pražský Výzkumný ústav bezpečnosti práce, kde působil do roku 1965. V těchto letech se na uvedeném pracovišti sešla silná personální sestava budoucích prominentních psychologů, zakotvených vesměs v psychologii práce (Z. Bureš, O. Matoušek, J. Růžička, J. Hoskovec, J. Křivohlavý). Toto období je spojeno se dvěma, do budoucna významnými, momenty. Tím prvním bylo zaměření ústavu a rozmanitost jeho úkolů, které vedly k poznání značné šíře organizací, jejich technického vybavení, organizačního uspořádání a bohaté palety různých profesí. To bylo důležité pro budoucí vědeckou práci vycházející ze znalosti reálného podnikového prostředí. Druhým momentem bylo odborné i osobní sblížení s J. Hoskovcem, s nímž vytvořil pracovně výkonný a lidsky soudržný tandem, který pokračoval ve spolupráci i po přechodu do Psychologického ústavu UK v Praze v roce 1965, jehož ředitelem byl v té době M. Machač. V tomto ústavu kontinuálně navázali na předchozí, více prakticky zaměřené období, směřující k tématům inženýrské a dopravní psychologie badatelsky formulovanými úkoly.

Dlouhodobým tématem se staly výzkumy spojené s využíváním trenažérů, které propojily inženýrsko-psychologickou tematiku s tvorbou výcvikových programů pro řidiče. S tím souvisel i praktický výstup prováděných výzkumů - doporučení pro inovaci a vývoj simulátorů. Tento program trval od poloviny 60. let až do počátku let 90. minulého století. V průběhu doby však přece jen začal převládat zájem o dopravní psychologii, o čemž svědčí zaměření publikační činnosti a další odborná angažovanost. Po zrušení Psychologického ústavu přešel Jiří Štikar na Katedru psychologie FF UK, kde v roce 1992 habilitoval v oboru psychologie, a více se věnoval pedagogické činnosti (základní, volitelné a specializační kurzy) v magisterském a doktorském studiu. Tato skutečnost se projevila i v zaměření jeho publikační činnosti. I po ukončení „úvazkového angažmá“ na katedře je stále činnorodý a pokračuje ve spolupráci s tímto pracovištěm převážně v oblasti řešení výzkumného úkolu.

Jiří Štikar je naším předním odborníkem, který se svými spolupracovníky (M. Stráženeč, J. Hoskovec) systematicky rozpracoval inženýrskou psychologii a ovlivnil u nás její další vývoj. Stejně významnou roli sehrál a nadále působí v oblasti psychologie dopravy, kde zpracoval a utřídil bohatý systém poznatků, je také spoluautorem metodik, potřebných pro odbornou činnost v oblasti silniční dopravy (v kooperaci s J. Hoskovcem, J. Pourem a v posledních letech s J. Štikarovou-Šmolíkovou). Je však také skvělým člověkem, vstřícným spolupracovníkem a kolegou. Není to člověk velkých gest a halasných projevů, imponuje spíše klidem, vyrovnaností a pochopením pro druhé, hlubokými znalostmi, pílí a systematickostí práce. Nelze jinak než přát si, aby mu co nejdéle vydržela jeho životní energie, činnorodost i zdraví, a těšit se na další setkání s tímto vzácným kolegou.